

Munkácsy Mihály a jelmezbálon,

Taglioni balettcipője, a kaballisztikus kulcs-csomó,
a gyorskocsi menetrendje és egyebek

az újjászülető Operamúzeumban

Az Operaház emlékgyűjteményét legtöbbször összerakjuk a díszlet- és jelmezzel. A két szobából álló, miniatűr múzeumot az emeleti páholsor mellett helyezték el. Zegzugos folyosókon, sötét helyi. ségekbe nyíló tükörajtókon keresztül jutunk ide, s útközben önkénytelenül eszünkbe jut az Operaház fantomjáról szóló, színes grand-guignol film.

— Két éve szakadatlan munka folyik a lomtárszerű, régi múzeum felszámolása s az új emlékgyűjtemény kiválogatása és restaurálása érdekében. A régi gyűjtemény anyaga túlnyomórészt pénzkérelmeket, fellépési engedélyeket megőrzítő blankettákból állt. Esetleg egy-egy énekesről összegyűjtött.

tíz-tizenöt képet tartalmazott az Operaház „múzeuma“

— magyarázza az emlékgyűjtemény őre, aki maga vezeti a restaurálási és szelektálási munkálatokat. — Rengeteg hasznavehetetlen holmit kellett kiselejteznünk.

Az eredmény nagy körvonalakban már kibontakozott. Szemünkbe ötlük Erkel Ferenc üveg alá zárt kézírata a *Himnusz* bevezető hangjegyeiről és a *Nemzeti dal* első kötőjele. Gassi Ferenc fényképalbumában érdekes régi képek tűnnek föl:

Munkácsy Mihályt és feleségét látjuk, jelmezbálon.

Canzi kőrajzát, Aranyvári Emiliáról, a híres balett-táncosnőről, tizenöt összeszagotott papírselektéből állították össze. Itt látjuk Egressy Béni kézzel írt francia operafordítását, Taglioni balettcipőjét és sok más, ereklyeszámba menő ritkaságot.

Márkus Emiliának soha egy vasa sem volt...

— Ugyanakkor akad itt egy fél-tucat cin-kupa és legalább ugyanannyi sisak — magyarázza a múzeum vezetője —, melyeket valamelyik tönkremenőben lévő Keglevich gróftól vett meg egy adakozó lelkesületű operaigazgató. Ezekkel igazán nem tudunk mit kezdeni. Vagy ezzel a paksamétával — teszi hozzá és többkilós, egybefűzött papírköteget emel fel — amely az operaházi tagok pénzkérelmeit örökíti meg. Igazán nem jó másra, legfeljebb olyasmi megállapítására, hogy *Márkus Emiliának soha egy vasa sem volt...*

Araszyi kulcsokat fedezünk fel csomóra láncolva.

Ezeket Ellinger József kabalaképpen hordta magánál vendégszereplései alkalmával.

Ilyen babonajellegű, különös emléktárgy szép számmal akad a kis múzeumban.

Vidor Dezső írta meg korábban az Operaház történetét, a kötött példányok azonban az ostrom alkalmával nyomtalanul eltűntek és csak a kilenc gépírási kötet terjedelmű kézirat maradt fenn, unikum gyanánt. Megemlíjük az egybekötött kéziratcsomót; legalább tíz kilót nyom. Ha csak mecénás nem akad, aki újból kinyomatja, a múzeumban porosodhatik az idők végezetéig.

— A nyilasok, mint oly sok mindent, ezt a gyűjteményt is elhurcolták,

de csak Zircig jutottak vele.

Innen hozták vissza 1945-ben a megmaradt értékeket. Sajnos, sok emléktárgy tűnt el, többek között Munkácsynak egy rézkarca. Egyetlen, igazán értékes olajfestményünk maradt: *Lenbach képe Richter János karmesterről*.

Élő elefántok és tevék a színpadon

Az inkognitó páholy előcsarnokából eltávolították Zala Ferenc két

mellszobor-alkotását. *Ferencz Józsefet és Erzsébet királynét* örökíti meg. Ezek is ide kerültek.

— Nem tudjuk, mit kezdjünk velük — búzza fel a vállát a múzeum vezetője.

— Legalább ezerkilős egy-egy szobor

és attól tartok, leszakad alattuk a padlózat. Elszállításuk azonban, éppen a rendkívüli súly miatt, nem könnyű feladat.

Sokáig gyönyörködünk *Spannrafft* Ágoston színes díszletterveiben, amelyek több falat borítanak be. Az 1880-as években készítette terveit a híres művész, aki méltó előfutárja volt *Oláh Gusztávnak*. Élénk került a „*Sába királynője*“ díszletterve is. Azé az előadásé, amelynek során

élő elefántok és tevék vonultak fel a színpadon.

Pártvillongás — 100 évvel ezelőtt...

Csoportképet mutat kalauzunk. 1884-ből származik, s az Operaházba átköltözött „pályatársaknak“ dedikálta a két színház kettéválásakor a *Nemzeti Színház* gárdája. Egy évvel később, 1885-ben örökítették meg az Operaház tagjait. A színes, kosztümös fényképgyűjteményen ilyen feliratokat találunk: „*Komáromi k. a.*“, vagy „*Saxlehner a.*“. A rövidítések a családi állapotot — kisasszony, asszony — jelölik meg.

1841-es keltezésű színlap kerül a kezünkbe. A *Norma* előadását hirdeti...

Egy másik színlapon viszont a „*Romeo és Júlia*“ egykori hirdetését fedezzük fel „*Montecchi és Capuletti párt*“ címen. Az alján hirdetések találunk arra vonatkozóan, hogy

a gyorskocsik mikor indulnak Győrbe és Veszprémbe.

— Ki emlékezik az utolsó száz év operaénekesre, díszletterve, zőire, karnagyaira — veti fel a kérdést búcsúzásnál a múzeum vezetője. — Ez a reprodukciós művészt örök tragédiája, szemben az alkotóval. Őt elfelejti a hálátlan közönség, amely tegnap még lelkesen tapsolt neki. Falaink között a legtalálhatóbb a keserű kérdés: *Hová lett a tavalyi hó?*...